

tissimi Domini Nostri Benedicti XIII, sequenti decreto.

« Sanctissimus dominus noster Benedict. XIII benigne indulget atque concessit ut in toto ecclesiastico statu ab omnibus utriusque sexus, tam sæcularibus, quam regularibus, qui ad horas canonicas tenentur, sequentia officia B. M. V. in ejus respective festivitibus recitari, et missæ celebrari debeant; videlicet I. die 23 Januarii desponsationis B. M. V. cum S. Joseph. II, Feria 6 post Dominicam Passionis de septem Doloribus B. M. V. III, die 16 Julii B. M. V. de Monte Carmelo. IV, Dominica secunda Novembris patrocinii B. M. Virg. V, die 10 Decembris translationis sacre domus Lauretanæ. VI, et die 18 Decembris expectationis partus B. V. Et ita declaravit ac servari mandavit die 23 Augusti 1725.

« F. card. PAULUTIUS, præfectus.

« Loco ✕ sigilli.

« Nicolaus Maria TEDESCHI, archiepiscop. Apamen., S. R. C. secret. »

(116. Adducuntur ad rem varia dubia proposita in sacra Rituum congregatione a capitulo cathedralis Collensis, et resoluta ut infra :

« I. An recitatio officii beatissimæ Mariæ Virginis de Monte Carmelo possit (ut pluribus in locis fit) transferri in Dominicam sequentem diem decimam sextam Julii?

« II. An cathedralis Collensis, quæ per triginta circiter annos recitavit officium S. Artemiæ virginis et martyris die secunda Junii, eo quod in ea asservetur corpus, possit talem recitationem continuare?

« III. An occurrente in feria tertia Rogationum festo simplici in cathedrali et collegiata, sint cantandæ duæ missæ?

« IV. An in absolutionibus in die commemorationis omnium fidelium defunctorum, sit dicenda tota conclusio in oratione.

« V. An in expositione et depositione SS. Sacramenti, etiam causa devotionis, sit addendum *Alleluia* ad versiculum *Panem de celo*.

« VI. An parochus duarum Ecclesiarum unitarum debeat de ambarum patrono, et titulari recitare officia juxta rubricas?

« VII. An in anniversario occurrente in festo duplici secundæ classis possit cantari missa *de Requiem*?

« VIII. An in duplicibus primæ classis, præsentem corpore, possit defunctorum missa cantari? Et an dici possit una missa privata deficientibus clericis in choro?

« IX. An infra octavas privilegiatas possit cantari missa defunctorum in anniversario, et officio solemnî?

« X. An in die anniversarii et depositionis possit cantari defunctorum missa loco conventualis, ut rubrica innuere videtur?

« XI. Quando in mense Novembris sunt eadem die ponenda plura initia prophetarum, an sit tantum dicenda unica lectio?

« XII. An poni possint plura tribus initiis unica die.

« XIII. An ubi sunt plura officia habentia primas lectiones proprias, possint omitti aliqua ex dictis initiis?

« XIV. An in Dominicis Adventus et Quadragesimæ, in quibus fit de duplici primæ classis, sint cantandæ duæ missæ?

« XV. An quando ab aliqua congregatione dicitur totum officium defunctorum, dici debeat, ut secunda die Novembris, omitendo psalmos post Vesperas, et Matutinum positos?

« XVI. Si anniversarium anticipetur, aut postponatur per aliquot dies, an possit dici missa, ut in anniversario?

« XVII. An occurrente festo S. Marci infra octavam Paschatis, in missa Rogationum sit dicendum *Credo*?

« XVIII. An deficiente subdiacono pro missa solemnî possit per superiores substitui constitutus in minoribus ad cantandam Epistolam, paratus absque manipulo?

« XIX. An sacerdos missam celebraturus, transiens ante altare, ubi fit populi communio, debeat permanere genuflexus, donec, et quousque terminetur communio?

« XX. An officium defunctorum pro secunda die Novembris, possit recitari etiam præsentem episcopo, ante completorium diei festi Omnium Sanctorum?

« XXI. An in cathedrali Collensi, quæ habet privilegium recitandi officium sanctæ Crucis qualibet sexta feria non impedita, possit cantari unica missa cum commemoratione sanctæ Crucis, quando in dicta feria sexta occurrit feria, quæ habet missam propriam?

« XXII. An sit toleranda consuetudo, quod hebdomadarius aut alius canonicus post processionem in festo S. Agathæ virginis et martyris, stans ad altare majus benedicat populum, habens tantum superpelliceum et stolam, sicut in aliis processionibus, in quibus circumferuntur aliquæ reliquiæ cum alba, stola et pluviali?

Dicta sac. Rit. congregatio in *Collen.*, die 5 Julii 1698, respondit :

« Ad I. *Negative*.

« Ad II. Doceant, an sit descripta in Martyrologio, et de ejus identitate.

« Ad III. *Negative*.

« Ad IV. *Negative*.

« Ad V. *Negative*. Hæc resolutio non est intelligenda de tempore Paschali, nec de diebus infra octavam Corporis Christi. Merati in 2 indice *Decretorum*, n. 20, ex decreto anni 1705, 20 Januarii et Septembris 1730.

« Ad VI. Pro utroque titulari *affirmative*, maxime si Ecclesiæ sint peræque unitæ.

« Ad VII. *Negative*.

« Ad VIII. *Negative* in omnibus.

« Ad IX. *Negative*.

« Ad X. *Negative*.

« Ad XI. *Affirmative*,

« Ad XII. *Negative*.

« Ad XIII. Occurrente legitima causa, *affirmative*.

« Ad XIV. *Negative*.

« Ad XV. *Negative*. » Hæc resolutio con-

firmata fuit 23 Junii 1736, 3 Aug. 1737, et 8 Maii 1738.

« Ad XVI. *Affirmative*.

« Ad XVII. *Negative*.

« Ad XVIII. Data necessitate, posse permitti.

« Ad XIX. *Negative*.

« Ad XX. *Affirmative*. » Hæc resolutio spectat ad cathedrales Ecclesias tantum. Merati in 2 indice *Decretorum*, num. 206 et 220, ex decret. 1 Septemb. 1607, et 22 Jan. 1701.

« Ad XXI. *Negative*.

« Ad XXII. Posse permitti. »

ARTICULUS IV.

Quoad ea quæ concernunt ordinem, tempus, locum, situm, et habitum recitandi divinum officium.

SUMMARIUM.

1. In recitandis Horis canonicis servandus est ordo ex præscripto Ecclesiæ in Breviario signatus. — 2. Ordo recitandi Horas canonicas publice in choro servandus est sub mortali. — 3. Extra chorum autem, et privatim solum sub veniali, secluso contemptu, vel scandalo. — 4. Imo, interveniente aliqua causa rationabili, neque erit peccatum veniale integras Horas transponere, et dictum ordinem invertere. — 5. Assignantur tales usæ, et rationabiles causæ. — 6. Qui absque rationabili, et justa causa incipit officium sequentis diei, nondum finito officio diei præsentis, peccat venialiter. — 7. Si autem id fit ex rationabili, et justa causa, non peccatur, nequidem venialiter. — 8. An autem sit, et quod peccatum, Matutinum et Laudes non recitare ante celebrationem missæ? *remissive*. — 9. Tempus pro absolvendo toto divino officio a Matutino ad Completorium, ex primæva institutione incipit a media nocte præcedenti, usque ad mediam noctem sequentis diei. — 10. At vero ex communi praxi, et consuetudine potest nunc licite anticipari, et recitari Matutinum cum laudibus vesperi pridie. — 11. Quamvis hora vesperi pridie inchoari possit Matutinum? — 12. Per unicam recitationem Matutini et Laudum non potest satisfieri obligationi pro hac die præsentis, et pro die sequenti. — 13. Tempus statutum, et habile pro implendo toto divino officio unius diei terminat in media nocte sequenti. — 14. Tali tempore elapso, cessat obligatio officii recitandi illa die; et si nondum fuerit ei integraliter satisfactum, non potest amplius statim transacta dicta media nocte fieri. — 15. Assignatur tempus proprium pro singulis Horis persolvendis juxta suam primam institutionem. — 16. Assignatur tempus proprium, et accuratum pro singulis Horis persolvendis juxta jam receptissimam consuetudinem. — 17. Vesperæ possunt licite sine ullo peccato privatim recitari post prandium, etiam in Quadragesima. — 18. Imo congruentius est nunc, secundum multos, Vesperas privatim recitari post prandium, etiam in Quadragesima. — 19. Pro publica recitatione Horarum in choro servanda sunt tempora consueta ecclesiarum etiam sub mortali, nisi interdum adsit justa et rationabilis causa differendi, seu anticipandi. — 20. Pro privata tamen recitatione non sunt servanda sub mortali dicta tempora, sed erit solum veniale peccatum, quamvis notabiliter anticipetur, seu posticipetur etiam sine ulla causa. — 21. Imo, aliqua justa interveniente causa, neque veniale erit non servare statuta tempora in recitatione privata. — 22. Assignatur justæ et rationabiles causæ, ob quas potest licite anticipari, vel posticipari privata Horarum recitatio. — 23. Aliqua justa interve-

niente causa non recitandi statuto tempore pro privata recitatione Horarum, melius, et consultius est anticipare, quam posticipare; pro majori autem securitate regulares utuntur privilegio Apostolico concessio Fratribus Minoribus. — 24. Qui non habent, nec participant simile privilegium, nec aliquam habent justam causam Horas anticipandi, vel posticipandi, debent pro viribus quaslibet Horas, etiam privatim statis temporibus recitare, et refertur ad id memorabile exemplum de quodam eremita — 25. Insuper adducitur ad id aliud terribile exemplum de B. Peregrino archiepiscopo Coloniensi. — 26. Officium divinum in cathedralibus, collegiatis et ecclesiis regularibus choro addictis recitandum est publice in ecclesia seu choro. — 27. Quosnam autem concernat obligatio recitandi in choro seu ecclesia? *remissive*. — 28. Canonici tenentur recitare officium in choro, nec ipsis potest episcopus concedere, ut officient in sacristia. — 29. Potest tamen aliquando ex causa, veluti ob frigus, seu nimium calorem, extra chorum arbitrio episcopi recitari divinum officium in diebus ferialibus: in diebus vero festivis omnino recitandum est in choro. — 30. Hinc tolerandum est, quod canonici tribus mensibus anni frigidioribus recitent diebus ferialibus Matutinum in sacristia. — 31. Privata Horarum recitatio fieri potest in omni loco honesto. — 32. Et secundum multos etiam in locis sordidis, et immundis, etiam dum venter exoneratur; quod tamen extra casum necessitatis non caret culpa veniali. — 33. In choro, et publica recitatione divini officii servandus est situs, et habitus corporis, stando, sedendo, genuflectendo, præscriptus in rubricis, et hoc sub veniali. — 34. In privata tamen recitatione potest sine ullo peccato non servari talis situs, et habitus. — 35. Canonici in choro, vel in ecclesia divinis officii interessentes sine habitu canonicali et superpelliceo debent punctari. — 36. Qui recitat Matutinum pro feria secunda sequenti ante solis occasum diei Dominicæ, non debet genuflectere ad antiphonam finalem B. M. V. debet tamen genuflectere, si illud recitet post occasum solis. — 37. Attendenda est ad rem Pontificia decisio, quæ afferitur.

(1. In recitandis Horis canonicis servandus est ordo ex præscripto Ecclesiæ in Breviario signatus, ut videlicet recitetur primo Matutinum ante alias horas; prima ante tertiam, tertia ante sextam, et hujusmodi, nec invertatur talis ordo recitando v. g. primam ante Matutinum, tertiam ante primam, sextam ante tertiam, et hujusmodi. *Communissima*. (2. Ordo recitandi horas canonicas publice in choro servandus est sub mortali; sic expresse post Marchant. Sporer, t. III, *Tract. Append. De Horis canonicis*, cap. 2, sect. 4, § ante num. 131, et alii. (3. Extra chorum autem et privatim solum sub veniali, secluso contemptu, vel scandalo. *Communis* contra Vasquez, *De beneficiis*, cap. 4, § 1, art. 1, ubi dicit peccare mortaliter, qui sæpe talem ordinem invertit; at certe, secluso contemptu, vel scandalo, etiamsi sine causa invertatur talis ordo, recitando v. g. vespere ante primam, sextam ante tertiam, et hujusmodi, est solum peccatum veniale, quia talis ordinis inversio nec gravem continet deformitatem, nec de substantia divini officii quidquam imminuit. Sic Sporer, *loc. cit.*, num. 131, testans esse communissimam doctorum sententiam.

(4. Imo, aliqua interveniente rationabili causa, neque erit peccatum veniale integras horas transportare, et dictum ordinem in-

vertere. *Communis*. (5. Causa autem rationabilis, et justa, seu sufficiens invertendi ordinem est, si quis sero veniat ad chorum, una hora jam integre finita, seu jam incepta; iste enim licite, et laudabiliter pergit cum aliis in choro psallere, postea horam, seu partem horæ omisam recitaturus; laudabilis enim est, statim cum choro psallere et se illi conformare, quam velle prius supplere, et interim chorum obsequio suæ vocis defraudare. Navarrus, Toletus, Sa, et alii cum Layman, lib. iv, tract. 1, cap. 5, num. 7; Sporer, *loc. cit.*, n. 132 et seq.; La Croix, lib. iv, num. 1309. Item si quis non habeat lectiones ad manum, potest interim licite recitare psalmos Matutini et Laudum, et etiam reliqua, quæ habet, lectiones postea recitaturus. *Communis* cum supra citatis. Item si quis in itinere, vel alibi, ubi non potest commode expectare, non habeat Breviarium, sed solum diurnale, potest licite sine omni scrupulo interim recitare horas minores, postea Matutinum recitaturus. *Communis* cum supradictis. Item si quis ab amico, vel alio alicujus auctoritatis invitetur ad secum recitandas Horas minores, cum ipse nedum recitarit Matutinum, tunc, si hoc negare non possit absque sui periculo, seu aliqua nota saltem inurbanitatis, poterit licite cum ipso minores Horas recitare, postea Matutinum recitaturus. *Communis* cum supracitatis.

(6. Qui absque rationabili et justa causa incipit officium sequentis diei, nondum finito officio præsentis diei, v. g. nondum dictis vespers et completorio, recitat Matutinum diei sequentis, peccat venialiter, quia licet ex illis non fiat unum officium, nec videantur inter se habere ordinem, tamen voluntas Ecclesiæ est, ut prius persolvatur obligatio hujus diei, quam inchoetur alterius. *Communis* cum Suarez, *De oratione*, lib. v, cap. 24, num. 3; Sporer, *loc. cit.*, num. 134. Si autem id fiat ex rationabili, et justa causa, non peccatur, nequidem venialiter. *Communis* cum supracitatis et aliis. (7. Hinc, si quis timeat sibi lucem diei defuturam pro Matutino, potest ipsum licite prius recitare, nondum persolutis horis præsentis diei, quas memoriter sine indigentia lucis potest recitare, dummodo non sibi suppetat modus habendi aliud lumen; et universaliter omnis causa sufficiens ad inversionem inter horas unius diei est sufficiens etiam hic. Gobat, t. I, tract. 5, num. 666; La Croix, *loc. cit.*, num. 234, et alii passim.

(8. An autem sit, et quod peccatum, Matutinum et Laudes non recitare ante celebrationem missæ? *Vide* verb. MATUTINUM a num. 19 ad 23.

(9. Tempus pro absolvendo toto divino officio a Matutino ad completorium, ex primæ institutione incipit a media nocte præcedenti, usque ad mediam noctem sequentis diei.

(10. At vero, ex communi, et jam recepta apud omnes consuetudine, potest nunc licite anticipari, et recitari Matutinum cum

Laudibus vesperi pridie; sic docente praxi communi, et tenente Communissima doctorum cum S. Thoma, *Quodlibet* 5, c. 8; ubi hujus praxis, et introductæ consuetudinis congruam hanc reddit rationem: « Quia solemnitas diei sequentis a vespers incipit, ideo merito casus oblinuit, ut post publicum officium, vespers et completorium a meridie ordinarie in Ecclesiis jam persolutum ante horam quartam, deinceps preces nocturnas inchoare liceat. »

* Sive, ut ejus verbis in resp. ad 1, utar: « Quantum ad contractus, et alia, hujusmodi dies incipit a media nocte; sed quantum ad ecclesiasticum officium, et solemnitatum celebritates, incipit dies a vespers. Unde si aliquis post dictas vespers et completorium dicat Matutinas, « jam hoc pertinet ad diem sequentem. »

(11. Quanam autem hora vesperi pridie inchoari possit Matutinum, habetur in tabella, quæ singulis annis in Calendario, seu directorio dari solet, et ubi non detur, potest observari tabella, quæ anno 1706 prodiit Romæ typis Cameræ Apostolicæ, et traditur a La Croix, lib. iv, post n. 1314.

(12. Per unicum tamen recitationem Matutini, et Laudum non potest satisfieri obligationi pro hac die præsentis, et pro die sequenti, ut clare patet ex propositione 33 inter merito damnatas ab Alexandro VII die 18 Martii 1666, ibi: « Unico officio potest quis satisfacere duplici præcepto pro die præsentis, et crastina. »

(13. Tempus statutum, et habile pro implendo toto divino officio unius diei terminat in media nocte sequenti. *Communis*.

(14. Hinc, tali tempore elapso, cessat obligatio officii recitandi illa die, et si nondum fuerit ei integraliter satisfactum, non potest amplius statim, transacta die, media nocte satisfieri: quia recitatio divini officii est pensum cujuslibet diei, et ideo terminus diei est, et terminus officii legendi pro illa die, alias non legeretur totum integrum officium eadem die. *Communis*. contra Leandrum docentem sufficere inchoare officium paulo ante mediam noctem diei sequentis, et sine interruptione prosequi post mediam noctem, eo quod omnes horæ sequentes efficiant unum totum integrale cum Matutino, jam tempore habili incepto licet transacto.

(15. Tempus proprium pro singulis horis persolvendis juxta suam primævam institutionem, est illud, quod ipsis nominibus horarum præfertur, et in suis respective hymnis indicatur, videlicet Matutinum circa mediam noctem, Laudes sub auroram, prima ad ortum solis, tertia tempore medio inter ortum solis, et meridiem, sexta in ipso meridie, nona tempore medio inter meridiem, et solis occasum, vespers ad solis occasum, completorium sub crepusculum nocturnum. *Communis*.

(16. Cum autem hæc originaria distributio ob humanam fragilitatem, et multiplices occupationes jam dudum abierit in desuetudinem fere apud omnes (paucis rigidioribus, et observantioribus religiosis exceptis), jam

receptissima facta est consuetudo, ut tempus proprium, et accuratum habeatur, pro Matutino et Laudibus, a pridie vespers usque ad horam post ortum mane solem; pro prima, a tempore auroræ usque ad II; pro tertia, ab ortu solis usque fere ad meridiem; pro sexta et nona, etiam fere usque ad meridiem; pro vespers extra Quadragesimam, a meridie usque ad occasum solis; in Quadragesima autem (exceptis tribus primis diebus et Dominicis), ante meridiem, et prandium; pro completorio, a tertia hora post meridiem usque ad mediam noctem.

(17. Vespere tamen possunt licite sine ullo peccato privatim recitari post prandium, etiam in Quadragesima, quia rubrica, et c. *Solent* 49, dist. 1, De consecratione, si quod continent præceptum, obligant solum respectu officii publice recitandi in choro. Gobat, to. I, tract. 5, n. 688; Burg., Centur. 3, cas. 83; Lohm., part. iv, § 10, num. 4; La Croix, l. iv, num. 1316, cum Gavant., Sanchez, et Stoz, ibi citatis; Sporer, *loc. cit.*, nu. 144, cum Bonartio, et Escobar, *ibi citatis*; Reiffenstuel, *Theol. moral.*, tract. 6, dist. 1, qu. 6, num. 73, et alii.

(18. Imo congruentius est nunc, secundum multos, vespers privatim recitare etiam in Quadragesima post prandium, quia ideo primus recitabantur ante prandium, seu cœnam, ne nimis diu differrentur, cum tunc solum vesperi cœnaretur. c. *Solent* 49, dist. 1, De consecr., quæ ratio nunc amplius non militat, quia pia mater Ecclesia ob corporis, et naturæ semper magis declinantis infirmitatem, refectionem illam tanquam prandium sumi indulsit in meridie, retento nomine cœnæ, statuitque, ut in Quadragesima vespers dicantur ante ipsam refectionem meridianam, cœnam adhuc nuncupatam ob memoriam antiquitatis, et ordinavit, ut pro benedictione mensæ dicantur preces, ut in cœna. Unde cum ad conservandam dictam memoriam antiquitatis sufficiat publica recitatio vespers in choro, congruum, et congruentius erit privatim recitare vespers suo congruo tempore, scilicet a meridie usque ad occasum solis, uti recitantur extra Quadragesimam. Sic ex Bellarmin., *Tamburin.*, in *Decalog.*, l. iv, c. 5, § 4, num. 4; La Croix, lib. iv, num. 1316, et alii, quibus etiam favent Gobat, *loc. cit.*, num. 688; Sporer, *loc. cit.*, num. 144; Bonartius et Escobar apud ipsos, et alii docentes, nullam adesse obligationem recitandi vespers privatim ante prandium, seu cœnam in Quadragesima.

(19. Pro publica recitatione Horarum in choro servanda sunt tempora consueta Ecclesiarum, etiam sub mortali, nisi interdum adsit justa et rationabilis causa differendi, seu anticipandi. Sporer, *loc. cit.*, n. 144, et alii passim. (20. Pro privata tamen recitatione non sunt servanda sub mortali tempora statuta singulis horis. Unde quamvis notabiliter etiam sine ulla causa anticipetur, vel posticipetur talis privata recitatio, secluso scandalo, et contemptu, non est peccatum mortale, sed solum veniale; dummodo

totum officium quacunque hora diei recitatum, sit absolutum ante mediam noctem sequentem. *Communis*.

(21. Imo, aliqua justa et rationabili interveniente causa, neque veniale erit non servare statuta tempora in recitatione privata. *Communis*. (22. Causæ autem justæ et rationabiles, ob quas potest licite anticipari, vel posticipari privata Horarum recitatio, sunt v. g. concio, vel lectio paranda, major commoditas studendi, major devotio, periculum impedimenti obvoluturi, iter obeundum et hujusmodi. Sic doctores passim cum Gobat, *loc. cit.*, n. 681; Sporer, *loc. cit.*, num. 146; La Croix, *loc. cit.*, num. 1313.

(23. Recte tamen monent doctores, quod aliqua justa et rationabili interveniente causa, non recitandi privatim horas statis temporibus, melius et consultius esset anticipare, quam posticipare, seu, postponere, nam, ut inquit Hugo a S. Victore apud Sporer, *loc. cit.*, num. 146: « Ante horam orare providentiæ est, post horam, negligentia, in hora, obedientia ». Pro majori vero securitate Patres undequaque præstantissimæ Societatis Jesu fruuntur privilegio Apostolico expresso his verbis apud Gobat, *loc. cit.*, num. 681, ibi: « Ratione itineris, aut alterius occupationis, quando creditur, quod cum majori devotione dicetur divinum officium, potest illud a nostris recitari mane totum usque ad completorium; uti concessum fuisse fratribus Minoribus, refert in *Compendio privilegiorum fratrum Minorum*, verb. OFFICIUM DIVINUM tertio, Capucini annotatio, litt. B., ibi: « Possunt etiam fratres Minores, qui ad Horas canonicas tenentur, sine scrupulo ratione itineris, vel alterius honestæ occupationis, quando creditur, quod tunc majori devotioni officium recitabunt, dicere Matutinum vespere ante solis occasum, vel mane totum usque ad completorium inclusive. Ita concessum est per S. Pium V Minoribus, ut refertur in *Compendio Societatis Jesu* verb. HORÆ CANONICÆ, § 2, in manuscript. privileg. Minorum; fol. 79, pag. 2. »

(24. Qui tamen non habent, nec participant simile privilegium, nec aliquam habent justam et rationabilem causam Horas anticipandi, vel posticipandi, debent pro viribus quaslibet horas, etiam privatim, statis temporibus recitare, semper præ mente habendo, quod referunt Joannes Andreas, et abbas Panormitanus, in cap. 1, *De celebratione missarum*, et ex ipsis Gobat, *loc. cit.*, sub. n. 681, ibi: « Angelus Dei sanctum quemdam eremitam cibus deficientibus alebat, et tempore uvarum ipsi quandoque marcidas portabat. Interrogatus angelus, ab eremita, quæ sit tantæ diversitatis causa? Respondit angelus, quod bonas portabat, quando dicebat officium horis competentibus: agrestes vero, quando anticipabat horam dicendi officium; marcidas, quando differebat ultra debitam horam, et hoc ideo, quia eremita non occupatur aliis exterioribus ». »

(25. Insuper attentius reflectere debent, quod ex Bzovio ad annum Christi 1062, re-

fert Monacell. tom. II, tit. 16, formul. 1, num. 6, de beato Peregrino archiepiscopo Coloniensi, qui post mortem cuidam clerico illius Ecclesie apparens, dataque manu, tantus eam ardor absorbit, ut undique carnes ejus resolutae dissuerentur, et ossa nuda vix haerentibus articulis remaneret. Ad quem clericus... « Cur te pestilens vorago constringit? » Respondit... « Nil in me manet ultione plectendum, praeter hoc tantum, quia dum in aula regia constitutus, imperialibus consiliis me vehementer applicavi, canonicae synaxis officia per distincta horarum spatia non persolvi; mane quippe omnia coacervans, simul tota die, negotiis ingruentibus saeculari libertate vacabam: ob hanc itaque negligentiam, ardoris hujus fero supplicium (hoc est in purgatorio). » Hactenus Monacell., ubi supra.

(26. Officium divinum in cathedralibus, collegiatis et ecclesiis regularibus choro addictis recitandum est publice in ecclesia seu choro; cap. 1, De celebratione missarum, et Clement. 1, eod. tit. (27. Quosnam autem concernat obligatio recitandi in choro seu ecclesia? Vide supra, art. 1, n. 41 et 42.

(28. Canonici tenentur recitare officium in choro, nec ipsis potest episcopus concedere, ut officium in sacristia. Sac. congr. Episcop. in Segnina 12 Januarii 1604. (29. Potest tamen aliquando ex causa, veluti ob frigus, seu nimium calorem, extra chorum arbitrio episcopi recitari divinum officium in diebus ferialibus, in diebus vero festis omnino recitandum est in choro. Sacra Rit. cong. in Lunen. Sarzanen. 5 Mart. 1633. (30. Hinc tolerandum est, quod canonici tribus mensibus anni frigidioribus recitent diebus ferialibus Matutinum in sacristia. Sacra congreg. Episcop. in una S. Severini 13 Septembris 1641. Apud Nicolium, in Flosculis, verb. OFFICIUM, num. 19.

(31. Privata horarum recitatio fieri potest in omni loco honesto, juxta illud psalmi ccc: In omni loco dominationis ejus benedic anima mea Domino. Communissima. Imo Sanchez, in Consil., lib. VII, cap. 2, dub. 44.

(32. Angles apud ipsum, Trullenchus, Caramuel, et alii apud Dianam, part. XX, tract. 11, resolut. 33; Sporer, loc. cit., num. 148; La Croix, lib. IV, num. 1320, et alii contra Sotum, Navarr., Bonacin., Castropal., et alios excusant a peccato etiam veniali recitantes horas privatim, etiam in locis sordidis et immundis, etiam dum ventrem (141) seu naturam exonerant, quia, dicunt ipsi, potest ibi mente orari, ergo et voce, nec de se est irreverentia; Deus enim ubique a se ipso, et angelis laudatur et oratio dirigitur ad Deum sine ullo speciali respectu ad locum. Ego autem non auderem a veniali excusare eum, qui potens Horas canonicas recitare in loco honesto, sine necessitate eas

(141) E. R. Potuisset L. Ferraris ab hac exagrandanda controversia abstinere.

(142) Non consilium, sed praecipuum illa rubrica-

recitaret in dictis locis sordidis et immundis. Unde Tamburinus, lib. II Decalog., cap. 5, § 6, num. 2, refert ex Molfesio quemdam, qui in locis immundis orabat officium, in iisdem post mortem luisse penas. Audi ipsum Tamburinum sic ibi loquentem: « Si locus ejusmodi sordidus sine delectu eligatur ad Horas recitandas, aliasve preces, cum potest mundior eligi, aliquam irreverentiam committi probabile est; at si semel casu, vel ex aliqua occasione in loco immundo reperiatis, orato libenter, quia etiam in loco sordido orare est melius, quam otiosum esse. Molfesius refert quemdam, qui in locis immundis orabat officium; in iisdem post mortem luisse penas; merito: is enim non ex amore non cessandi a Dei laudibus in quocunque loco, sed fortasse temere, et sine delectu, cum alibi facile potuisset, in locis sordidis sacrum pensum persolvebat. »

(33. In choro, et publica recitatione divini officii servandus est situs, et habitus corporis, stando, sedendo, genuflectendo praescriptus in rubricis, et hoc sub veniali, propter uniformitatem, quam non servare in publica recitatione divini officii parit aliquale scandalum. Henno, tom. I Tract. in Decalog., disput. 1, quaest. 3, art. 6, conclus. 1; Navarr., De oratione, cap. 4; Suarez, De oratione, lib. IV, cap. 27, num. 2, et alii, quibus consentire videtur La Croix, lib. IV, num. 1321, ubi ait, quod, quando Navarrus dicit peccari venialiter, si id non observetur, loquitur de oratione publica in choro, in quo peccatur venialiter potius ratione scandalum, quam caeremoniae praetermissae; Unde ipse cum Tolet. Filliuc. Bonacin. Bass. Reginaldo, Castropalao, et aliis ibi citatis vult, quod sedere, cum standum, vel genuflectendum est, per se loquendo non sit peccatum, quia rubrica solum consilium dat (142) ad majorem devotionem et reverentiam habendam.

(34. In privata Horarum canonicarum recitatione, quamvis optimum et laudabilissimum sit se uniformare laudabilibus ritibus et consuetudinibus observatis in publica recitatione chori pro diversis divini officii partibus, stando, genuflectendo, sedendo; tamen absque ullo peccato potest quilibet divinum officium persolvere, sive ambulando, prout ei liberit. Commun.

(35. Canonici in choro, vel in Ecclesia divinis officiis interessentes sine habitu canonicali et superpelliceo, debent punctari. Sacra Rit. congregatio in Lunen. Sarzan. 3 Mart. 1663, apud Sellium in Selectis canonic., cap. 3, num. 107, et Barbos. in Summ. Apostolic. dec., verb. Canonici in choro, num. 15.

(36. Qui recitat Matutinum pro feria secunda sequenti ante solis occasum diei Dominicae, non debet genuflectere ad antiphonam finalem B. M. V.; Gavanti., De fin.

rum sanctio continet; itaque peccat, qui ipsam, etiam secluso scandalo, non servat.

officii, cap. 22, num. 18; debet tamen genuflectere, si illud recitet post occasum solis, quia ritus standi incipit a primis vespereis Dominicae, non a media nocte, adeoque desinit in occasu solis ejusdem Dominicae more indulgentiarum. Item, ibidem.

(37. Attendenda est decisio controversiae inter episcopum, et capitulum cathedralis Papiensis edita a Benedicto XIII 8 Julii 1726. Praetendente enim dicto capitulo sine petitione necessariae licentiae episcopi uti indulto sacrae congregationis Concilii, quamvis remisso ad arbitrium episcopi, recitandi certis anni temporibus Matutinum post completorium, et contradicente episcopo, nunc archiepiscopo, tandem dicta controversia exstincta, et decisa fuit die, et anno, quo supra, a Benedicto XIII per suum speciale breve relatum a laudato card. de Lambertinis, postea felic. recordationis Summo Pontifice, loc. cit., volumine V, notificatione 19, § 4, his verbis: « Quod igitur dignitates et canonicos illos primum a beneficio ad mensem, deinde a divinis suspendis, eo quod Matutinum officium, te contradicente, ac velante, recitare ausi fuerint post vespertinas horas antecedentis diei, obtentu interpositae appellationis, et rescripti venerabilium fratrum nostrorum Sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium sacri concilii Tridentini interpretum, laudamus consilium, zelumque fraternitatis tuae, etc. Propterea cum ex antedicta Matutini officii recitatione ansam repugnandi arripuerint canonici, per praesentes etiam litteras declaramus, tuae auctoritatis hactenus fuisse, semperque fore decernimus, potestatem iisdem canonicis facere, sive licentiam impetiri, quoties, et quando tibi opportunum videbitur, antevertendi, statutis recitationis temporibus. »

ARTICULUS V.

Quoad ea quae concernunt causas excusantes, vel non, a recitatione divini officii.

SUMMARIUM.

1. A recitatione divini officii excusat inprimis impotentia quaecunque physica, vel moralis. — 2. Qui inculpabiliter caret Breviario, excusatur a recitanda illa parte divini officii, quam sine Breviario recitare non potest. — 3. Non excusatur tamen a recitanda illa parte, quam recitare potest ex diurnali habito, vel memoriter tenet. — 4. Sic caecus excusatur a legenda, seu recitanda illa parte officii, quam non potest, nec memoriter scit. — 5. At vero non excusatur ab illa parte, quam memoriter tenet. — 6. Qui ob caecitatem vel aliam causam non potest officium recitare solus, tenetur ipsum recitare cum socio gratuito, sponte se seu offerente, sive antea solitus fuerit uti socio, sive non. — 7. Si autem sit beneficiatus, tenetur eo casu non solum recitare cum socio se ultro offerente, sed insuper ipsum quaerere. — 8. Imo beneficiatus, si habeat beneficium satis pingue, tenetur eo casu non solum quaerere socium, sed etiam ipsum pretio conducere. — 9. Qui Breviarium voluntarie, et sponte abiecit, vel combussit, vel alias culpabiliter eo caret, tandiu remanet obnoxius peccato mortali omissionis divini officii, quandiu de culpa commissa non poenitet, nec propositum satisfaciendi suo officio concepit. — 10. — Postquam autem poenituit, et propositum sa-

tisfaciendi quamprimum poterit, concepit, tunc deinceps omissio divini officii non imputatur amplius ei ad culpam, quamdiu aliud Breviarium habere non potest. — 11. Infirmas gravis, ob quam infirmus nequit recitare divinum officium sine lesione suae valetudinis, vel sine incommodo, vel incremento morbi, excusat a recitatione totali. — 12. Non sic autem excusat infirmitas levis. — 13. Infirmas impediens infirmum ad recitandum v. g. solum Matutinum, non excusat ipsum a recitatione aliarum Horarum. — 14. In dubio an infirmitas sit gravis, vel levis, et an infirmus, seu convalescens possit sine gravi nocimento recitare totum officium, vel partem, standum est iudicio medici vel superioris, aut viri prudentis, et interdum etiam proprio. — 15. Si autem nec supradicti, nec infirmus ipse possint solvere dubium, sed adhuc illud permaneat, tunc non tenetur infirmus tale officium recitare. — 16. Regulares infirmi, valetudinarii, senes, aut alias invalidi, quando non possunt, nec sciunt se determinare, an licite possint totum vel partem officii omittere, satisfaciunt praecipuo, recitando psalmos, hymnos, Pater, et Ave, aut alia sibi a suis superioribus aut confessoribus assignata. — 17. Infirmi omnes, qui ex recitatione divini officii verisimiliter credunt aliquem dolorem capitis, aut aliquam crudelitatem stomachi, vel virium lassitudinem, aut etiam febrem tardius remissuram, excusantur a praecipuo illud recitandi. — 18. Imo, secundum multos, tales infirmi non tenentur adhuc ad recitationem officii, quamvis bonam diei partem confabulationibus expendant, atque etiam libros recreationis causa legant. — 19. Item dum tales infirmi convalescunt, possunt ad aliquos dies differre recitationem divini officii, et aliquando incipere prius celebrare, quam recitare illud. — 20. Qui ob infirmitatem non possunt Horas recitare debito tempore, possunt autem commode sine nocimento valetudinis recitare alio tempore, ante, vel post, non excusantur a praecipuo. — 21. Alii autem sentiunt contrarium. — 22. A recitatione divini officii excusat omnis superveniens repentina, et improvisa occupatio gravis, et necessaria, seu multum utilis, quae absque scandalo, aut suo, vel aliorum gravi detrimento omitti non possit, cum qua tamen recitatio officii in toto, vel in parte consistere non potest. — 23. Item a recitatione officii excusat charitas, tum propria sui, tum etiam proximi, quando nisi officium totaliter, vel partialiter quis omittat, cogitur aliquod grave incommodum adire, vel magnum opus charitatis proximo negare. — 24. Adducuntur hinc multa ad rem ex doctissimo Sanchez. — 25. A recitatione divini officii potest excusari concionator non satis paratus, qui debeat in Quadragesima quotidie conciones habere, cum crederet non quotidie obligandus. — 26. At vero universaliter recitationem officii esse fere semper impossibilem cum onere concionandi quotidie, ac proinde communiter excusari tales concionatores, ut scripsit Leander, merito negatur. — 27. Adducitur ad id privilegium Apostolicum pro regularibus. — 28. A recitatione divini officii excusat metus gravis. — 29. A recitatione divini officii excusat legitima dispensatio seu privilegium. — 30. Privilegium et legitimam dispensationem non recitandi officium concedere potest omnibus, etiam beneficiatis, Summus Pontifex. — 31. Episcopus per se de jure ordinario nequit talem concedere dispensationem. — 32. Potest tamen eam concedere ex consuetudine jam ubique recepta. — 33. Et hoc etiam ejus vicarius generalis. — 34. Rationabilis causa eam concedendi est, si dubitetur de morali impotentia recitandi. — 35. Superiores regulares etiam locales dispensare possunt valide, et licite ob justam causam cum suis subditis. — 36. Assignatur disparitas inter dispensationem concessam a Papa, et dispensationem concessam ab aliis. — 37. A recitatione divini officii excusatur etiam benefi-